

NORSK
SOROPTIMA

TEMA: Energi for framtiden

Tilgang til ren energi er et FN-mål og har stor betydning for kvinner. Les:

- Soroptimister skaffer miljøvennlig energi til kvinner i utviklingsland
- Intervju med Siri Kalvig
- Elektrisitet i et historisk perspektiv
- Ny serie: Soroptimistprofilen. I dette nummer Hanna Jaatun Heigre

KJÆRE SOROPTIMISTER

Her kommer et spennende Soroptima om bærekraftig energi, energi for fremtiden.

At soroptimister rundt om i vår organisasjon er opptatt av dette temaet, vises tydelig ved forskjellige prosjekter vi har og div. konferanser og møter.

På årets Nordiske Dager på Island var nettopp temaet: fornybar energi og klima. Tittelen på møtet var: «Our Environment and Energy – using it without losing it».

Vår fremtid og kommende generasjoners fremtid er vårt felles ansvar. Bærekraftig utvikling er en samfunnsutvikling som imøtekommer dagens forbruksbehov uten å forringe mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine. Dette begrepet ble allment kjent etter Brundtlandkommisjonen i 1987, rapporten «Vår felles fremtid» ble fremlagt av FN's Verdenskommisjon for miljø og utvikling.

Bærekraftig utvikling (sustainable development) var det nye i denne rapporten, som skildret hvordan miljø, økonomi og sosial utvikling var tett knyttet sammen.

Utfordringen er å balansere økonomisk utvikling med sosiale verdier og miljøverdier. Her står energi meget sentralt. Energi – helse – kvinner, er ord som er sterkt knyttet sammen, og som har stor betydning. Å investere i fornybar energi er nøkkelen til økt helse, men det må gjøres korrekt. Målet er at alle skal ha tilgang til sikker og rimelig energi pr. 2030. Det skal økes i investeringen i fornybar energi, og det skal gi økt energi-effektivitet.

I vårt moderne samfunn med vårt moderne forbruk, som f.eks. klær, må vi få økt bevisstgjøring. Og det som da er så gledelig å se, er alle klubbene som har startet prosjektet «kjolesalg». Tekstiler er den fjerde største forurenser i den enkeltes forbruk, så gjenbruk reduserer denne negative utvikling.

Jeg vil spesielt fremheve sidene 10 og 11 hvor det er fokus på flere soroptimist-prosjekter relatert til energi.

Fornybar energi tenkes å være forutsetningen for å nå de andre 16 målene i FN.

«Så la oss sette oss høye mål, og vise evne til fred og forståelse.» La oss vise at vi er stolte av å være soroptimister og at vi ønsker å gjøre noe med og for den verden vi lever i.

Undersøkelser viser at kvinner er mer opptatt av miljøspørsmål og sannsynligvis mer klare for å bedre sitt miljø enn menn.

«You either have to be part of the solution, or you're going to be part of the problem».

God jul og godt nytt år, ønskes dere alle!

Bente Lene Christensen

Unionspresident

Forsidebilde: Redaksjon.

Norsk Soroptima kommer ut med 4 nummer årlig og er medlemsblad for Norges 1800 soroptimister. Som del av Soroptimist International, en NGO (non governmental organisation) for kvinner, er vi tilknyttet FN med representanter i FNs organer i New York, Geneve, Wien, Paris, Roma, Nairobi og Kairo. Soroptimistene har generell konsultativ status i FN og Europarådet. Organisasjonen er en upolitisk sammenslutning av klubber og arbeider for internasjonal forståelse, vennskap, fremme av menneskerettighetene, bedring av kvinners stilling i alle samfunn, respekt og forståelse for andres arbeid.

Innhold

<p>8-9 ENERGI EFFEKTIVITET Energieffektivisering og merking; Eva hvis strømmen går?</p>	<p>10-11 ENERGI INTERNASJONALT Soroptimister skaffer miljøvennlig energi til kvinner i utviklingsland.</p>	<p>12-13 ENERGI I HISTORISK PERSPEKTIV Hvordan elektrisk komfyr og vaskemaskin endret hverdagen.</p>	
<p>6-7 FORNYBAR ENERGI Nye former for energi; Intervju: Siri Kalvig.</p>	<p>14-15 SOROPTIMISTPROFIL SERIE Soroptimistprofil serie: Hanna Jaatun Heigre, Sandnes.</p>	<p>4-5 ENERGI OG MILJØ FNs mål for ren energi; klimaendringene.</p>	<p>16-23 SOROPTIMIST STOFF Moldovatur; Tips til ekstensjons- arbeid; Glimt fra L og R møtet, Gjøvik; Skolereform; Facebook- sidene; Bokanmeldelse.</p>

Kvinner og miljø

Sandnes Soroptimistklubb overtok redaksjonen for Soroptima i oktober.

Vi retter en **STOR** takk til Jærklubben for 8 flotte Soroptima-utgaver og for deres støtte i redaksjonskifteovergangen. Gjennom samtaler og deltagelse på noen av deres møter, har vi fått innblikk i arbeidsgangen og mange praktiske råd. De forsikret oss om at arbeidet ikke var uoverkommelig, men lærerikt og gjennomførbart.

De neste utgavene av bladet skal handle om «Kvinner og miljø» og den første har «Energi» som tema.

Tilgang til ren energi er et av FNs bærekraftsmål. Det passer bra med Soroptimistenes mål om å hjelpe kvinner og barn. I denne utgaven ser vi på forskjellige typer energi, og hvordan Soroptimister har hjulpet kvinner i utviklingsland med prosjekter der soldrevne lamper og ovner erstatter forurensende parafin- og vedfyrte ovner.

NY REDAKSJON: fra venstre, Anne-Kari Aas Eielsen, Turid Margrethe Lindheim Nilsen, Unni Ustad Figenschou, og Lianne Gorrie Olsen utgjør den nye redaksjon for Soroptima-bladet.

God lesning!
Redaksjon/Sandnes Soroptimistklubb

FNs klimarapport 2018:

Klimautslippene må halveres innen 2030

FNs nye klimarapport er ute, og konklusjonene er klar: For å unngå helt ødeleggende klimaendringer, må alle land gjøre mye mer for å kutte klimagassutslipp.

Rapporten viser at klimagassutslippene må reduseres med 40–50 prosent innen 2030 for å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader.

Den nye rapporten er 400 sider lang og bygger i sin tur på 6.000 vitenskapelige studier. Resultatene viser at 2 graders global oppvarming gir betydelig økt risiko. Det kan gi alvorlige konsekvenser for økosystemer, mennesker og samfunn over hele verden, sammenliknet med en økning på 1,5 grader.

– Det er fortsatt mulig å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader, men da må vi handle nå. De neste ti årene er

helt avgjørende for om vi skal klare å beholde en verden slik vi kjenner den i dag, sa klima- og miljøminister Ola Elvestuen (V) i en kommentar på e-post til NTB da rapporten ble lagt fram.

Skal oppvarmingen begrenses til 1,5 grader, krever det ikke bare at klimagassutslippene reduseres med 40–50 prosent innen 2030 og at fornybar energi og kjernekraft bygges kraftig ut, men også at CO₂ fjernes fra atmosfæren. Mellom 50 og 60 prosent av elektrisiteten må være produsert av fornybare kilder innen 2030 og mellom 60 og 80 prosent innen 2050. I dag er andelen rundt 25 prosent.

Ren energi for alle

FN Mål #7:

Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris for alle.

Tilgang til energi står i sentrum av så nær som alle utfordringer og muligheter vi møter i dag. Det kan dreie seg om arbeid, sikkerhet, klimaendringer, matproduksjon eller muligheter for økt inntekt.

Energi er den største bidragsyteren til klimaendringer, gjennom utslipp av CO₂ og andre klimagasser, i følge FN. De mener at løsningen er fornybar energi som vannkraft, vindkraft og solkraft. Fornybar energi er bærekraftig.

Arbeidet mot dette målet er spesielt viktig, da det knytter seg til de andre FN-mål for bærekraftig utvikling. Fokus på universell tilgang til energi, økt energieffektivitet og økt bruk av fornybar energi gjennom nye økonomiske og arbeidsmuligheter, er avgjørende for å skape mer bærekraftige

og inkluderende lokalsamfunn og motstand mot miljøspørsmål som klimaendringer.

På nåværende tidspunkt er det ca. 3 milliarder mennesker som mangler tilgang til ren energi for matlaging. De er også utsatt for farlige luftforurensninger. I tillegg har nesten 1 milliard mennesker ikke strøm, og 50% av dem finnes i Afrika sør for Sahara. Heldigvis er det gjort fremskritt i det siste tiåret med hensyn til bruken av fornybar elektrisitet fra vann, solenergi og vindkraft.

Utfordringen er imidlertid langt fra løst, og det må være mer tilgang til rent drivstoff og teknologi. Det må gjøres mer fremskritt med hensyn til integrering av fornybar energi i bygninger, transport og industri.

Offentlige og private investeringer i energi må også økes, og det må legges mer vekt på regelverksrammer og innovative forretningsmodeller for å forandre verdens energisystemer.

Kilde: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/energy/>

På lag med framtiden

Verdens politikere har visst om klimaendringene i flere tiår.

Illustrasjon: Redaksjon.

Allerede i 1975 begynte Yale-professor William Nordhaus, som denne høsten fikk Nobelprisen i økonomi, å studere følgene av klimaendringer på økonomien.

– I 1990 skrev jeg som nytilsatt enøkmedarbeider i Lyse kraft at menneskenes bruk av energi er en viktig årsak til dagens store ressurs og miljøproblemer, sa Anne-Kari Aas Eielsen, medlem av Sandnes Soroptimisklubb. – Økt drivhuseffekt med påfølgende klimaendringer er en av de viktigste miljøutfordringene verden står overfor i årene framover.

FN har vært arena for internasjonale klimaforhandlinger siden 1990-tallet. På de årlige klimatoppmøtene møtes alle verdens land for å bli enige om hvordan klimaproblemet skal løses, og hvem som skal gjøre hva. Klimapanelet består av

eksperter og forskere fra hele verden, og gir ut sin hovedrapport omtrent hvert femte år. Disse rapportene danner grunnlaget for den internasjonale klimapolitikken.

”– Vi endrer oss ikke før vi må, og da kan det være for sent.”

ENDRING MÅ TIL

– Vi endrer oss ikke før vi må, og da kan det være for sent, skriver forfatter Ståle Økland i en kronikk i Stavanger Aftenblad den 16. oktober i år. – Klimaendringer er den største utfordringen i vår tid. Skal vi løse den, må vi endre oss, skriver Økland. FN sitt klimapanel sier

at endringen må være stor og den må skje raskt. I følge Økland er klimasaken vesen et åpenbart problem, og hvordan vi mennesker forholder oss til endring. – I klimasaken finnes det ikke noen ytre fiender å slåss mot. Det er vi som er fienden. Vi må slåss mot oss selv.

Det er ikke enkelt å endre rutiner og levemønster. Kan vi for eksempel klare oss med en bil og gå eller sykle mer? Hva med sydenturen og alle de andre flyturene i løpet av året? Kan vi endre matvanene våre og spise mindre kjøtt, bli energibevisste og redusere forbruk? Hva med folk som bor på andre deler av kloden og ønsker de samme godene som oss i den vestlige verden? Mange mener teknologien vil løse utfordringene og vi kan fortsette som før. Men saken er at hver og en av oss må bidra og spille på lag med alle gode krefter for å ta vare på kloden vår.

Energimiks for fremtiden

Endringer i energimiksen som brukes for å produsere energi, har stor betydning for hvor store belastningene på miljøet er. Andelen fornybar energi som bidrar til samlet innenlands energiforbruk er mer enn doblet mellom 1990 og 2012. Endringen i sammensetningen av energimiksen i perioden varierer imidlertid mye fra land til land.

Fra 1990 til 2012 økte bruken av fornybar energi i alle europeiske land, unntatt Serbia. Prosentandelen fornybar

energi økte også i alle land i denne perioden, unntatt Tyrkia (-8,3 prosent) og Norge (-7,5 prosent).

Den største økningen var i Latvia (23,2 prosent), Island (22,9 prosent) og Danmark (17,6 prosent). Utviklingen i fornybar energi må ses i sammenheng med at landene hadde veldig ulikt utgangspunkt i 1990. **Norge hadde en relativt høy andel allerede i 1990, og fra 1990 til 2012 hadde Norge den nest høyeste andelen fornybar energi i energimiksen.**

Mange bekker små – flere lokale energiprojekt i gang

SOLCELLER – EN GOD INVESTERING

Solceller kan erstatte strømforbruket i norske husholdninger med ca 15-20 prosent. Oslo har omtrent tilsvarende solinnstråling på årsbasis som sentrale byer i Tyskland. En kald, men solrik vinterdag med reflekterende snø kan gi høy ytelse. Svalbard lufthavn har begynt å installere solcelleanlegg til egen strømforsyning.

LYSE BYGGER NYTT KAPITTEL I VANNKRAFTHISTORIEN

Lysebotn 2 skal erstatte dagens kraftverk og vil gi en økning beregnet til 180

GWh (millioner kWh) ny fornybar kraftproduksjon. Årsproduksjon vil ligge på rundt 1 500 GWh fornybar energi. Det er nok strøm til ca 75.000 boliger hvert år.

SEKS VINDPARKER ÅPNER I ROGALAND PÅ TO ÅR

Innen 2019 er over, får Rogaland nye vindkraftverk som kan forsyne over 115.000 husstander med strøm.

SMART RESSURSENTNYTTELSE MED FJERNVARME

Et energigjenvinningsanlegg på Forus i Sandnes bruker søppel som vi ikke kan

gjenvinne til å produsere fjernvarme, samt strøm. Anlegget kan ta imot 110.000 tonn med restavfall i året. Dette gir mulighet for 225 GWh (millioner kWh) til fjernvarme og 50 GWh strøm.

BIOKULL I SANDNES

Sandnes kommune har anskaffet et anlegg som produserer nærvarme og biokull fra trevirke. Biokull har svært mange spennende egenskaper, hovedsakelig knyttet til jordbruk. Dette er så vidt vi vet, det andre anlegget som produserer biokull i Norge, men det eneste som også benytter seg av fjernvarmen.

SOLENERGI: En stor del av strømforbruket kan erstattes.

LYSE 2: Vannkraftverk, Rogaland. Foto: Redaksjon.

VINDKRAFT: Seks nye vindkraftverk i Rogaland.

FJERNVARME: Søppel blir til fjernvarme og strøm. (Foto: Lyse)

BIOKULL: Anlegget produserer biokull og varme.

Vil bidra til å drive verden framover

Regjeringen har bevilget 400 millioner kroner til Nysnø Klimainvesteringer i statsbudsjettet for 2019. Det en dobling fra i fjor, og 600 millioner totalt er en solid startkapital for å nå fondets langsiktige ambisjoner.

Nysnø Klimainvesteringer (Fornybar AS) ble stiftet 20.12.2017 av Næring- og fiskeridepartementet. Siri Kalvig er administrerende direktør og hun har siden i sommer fått ledergruppe og investeringsteam på plass. – Vårt oppdrag er å gjøre lønnsomme, langsiktige klimainvesteringer som bidrar til klimareduksjon, sier Siri Kalvig. Selskapet skal ha base i Rogaland og Nysnø holder nå til i midlertidige lokaler i Stavanger.

En sommer der gradestokken krøp over 30 grader og en høst med voldsomt regn og store flommer, viser at vi står overfor store klimaendringer. – Som meteorolog blir jeg skremt av det jeg ser, sier toppsjefen i Nysnø. – En meteorolog vil aldri peke på én værhendelse og si det skyldes klima, men dette er ekstreme værhendelser som vi vil få stadig mer av framover, sier hun.

”Som meteorolog blir jeg skremt av det jeg ser.”

Norske myndigheter har forpliktet å kutte klimagassutslippene med minst 40 prosent innen 2030, sammenliknet med utslippsnivåene i 1990. – Det er her Nysnø kommer inn! En verden i endring gir mange nye investerings- og næringsmuligheter. Nysnø skal finne fram til selskap med de smarteste løsningene, og bidra til at produktene deres raskere ser dagens lys, understreker Siri.

KARBONNØYTRAL INNEN 2050

Ved valg av navn på fondet sa Siri Kalvig at Nysnø reflekterer ambisjoner innen

FORNYBAR: Siri Kalvig er administrerende direktør av Nysnø Klimainvesteringer (Fornybar AS). Foto: Elisabeth Tønnessen.

klimainvesteringer som går lengre enn bare fornybar energi, samtidig som det gir assosiasjoner til noe nytt og rent.

– Investeringene i ny klimavennlig virksomhet og teknologiutvikling skal skje gradvis, og sammen med private investorer, sier Siri. – Selskapene som det investeres i skal ha en norsk tilknytning, og fondet skal unngå å være største eier. Fondet skal tjene penger på det grønne skiftet og skape grønne arbeidsplasser. I følge Siri er Nysnø allerede i gang med å vurdere spennende investeringer.

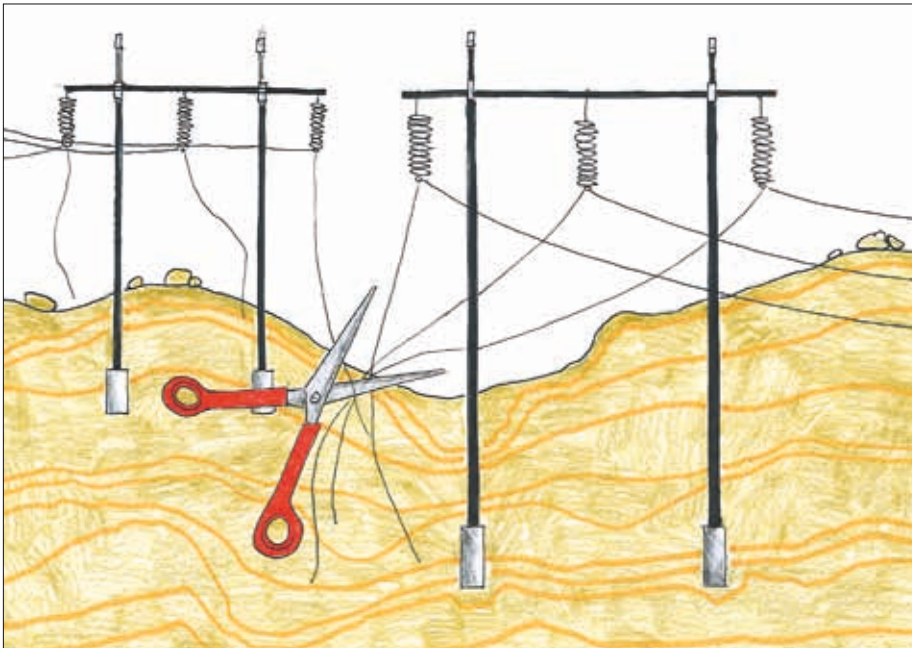
– FN sin klimarapport har vurdert forskjellen på 1,5 og to grader temperaturøkning. Det er en ganske dramatisk forskjell, og det er den største utfordringen vi har hatt i menneskets historie. Målet vårt er 1,5 grader reduksjon, og Nysnø er en del av den verktøykassen som myndighetene har for å være med å bidra. Vi skal gjøre dette på en lønnsom måte. Sammen kan vi bygge en ren, bærekraftig og karbonnøytral verden innen 2050, avslutter en optimistisk Siri Kalvig.

SIRI KALVIG:

Siri Margrethe Kalvig (født 6. november 1970 i Stavanger) er gründer og tidligere administrerende direktør i værvarsel-selskapet Storm Weather Center (nå StormGeo), som ble etablert i 1997. I 2014 fullførte hun doktorgraden i offshoreteknologi ved Universitetet i Stavanger. Før det jobbet hun som førsteamanuensis ved UiS der hun ledet nettverket for miljøvennlig energi. Hun har studert fysikk og astrofysikk ved Universitetet i Oslo, og meteorologi ved Geofysisk institutt ved Universitetet i Bergen (UiB). Ved UiB tok hun hovedfag i 2005, og tittelen på hovedfagsoppgaven hennes i meteorologi var «Lokal- og mikrometeorologi (Vindstress på sjøis i Barentshavet)». I 2014 tok hun doktorgrad ved UiS, og tittel på denne var «On wind-wave interactions and implications for offshore wind turbines».

Hva gjør vi hvis strømmen går?

Hva kan vi gjøre for å være forberedt på korte og lange perioder uten strøm?

Illustrasjon: Redaksjon.

Norge er et av landene i verden som har best tilgang på energi. Vannkraften har gitt oss lys og varme. Når vi trykker på knapper er vi vant med at lyset går på.

Elektriske hjelpemidler fins overalt i huset og flere skal det bli. Vi betaler forholdsvis lite for strøm og varme og det påvirker forbruket vårt. Norge er i verdenstoppen når det gjelder forbruk per person. Nordmenn bruker dobbelt så mye strøm som svenskene.

Hva skjer da hvis forsyningen stopper opp?

Mesteparten av strømmen brukes til oppvarming av hus og vann. Derfor er det lurt å ha tilgang på vedovn eller peis. Parafinovner fins og de største er så og si luktfrie og gir god varme. Dette krever lager av ved og parafin.

Når det gjelder lys, er fyrstikker, batteri, talglys, lommelykter og, i noen tilfeller, nødaggregat nyttig.

Vannforsyningen kan også svikte når strømmen går. Vannlager er nyttig og

til koking kan propanapparat og stormkjøkken brukes. Noen vedovner kan også gjøre nytte som kokeplate. Det er ikke før vannet blir borte at vi skjønner hvor mye vi bruker og hvor avhengige vi er av det.

Maten i fryseren blir lett ødelagt under lengre strømbrudd, men skaden kan bli gjort mindre ved å unngå å åpne lokket ofte og senke temperaturen i rommet. Er vi så heldig at vi får varslet strømbrudd, kan vi sette fryseren på «innfrysing» ett eller to døgn i forveien.

Tørrmat og boksemat er holdbare lenge.

Batteriradio kan ofte være god å ha i situasjoner der brudd varer lenge og vi trenger informasjon om tidsperspektiv. Bilradioen er vår beste venn.

Strømbrudd er ikke sjelden i flere deler av landet vårt. Klimaendringer mener noen er skyld i at vi må være forberedt på å klare oss uten elektrisitet i hyppigere tilfeller i framtida.

The Lazy Person's Guide to Saving the World

Illustrasjon: www.un.org.

Få slutt på ekstrem fattigdom. Bekjemp ulikhet og urettferdighet. Løs klimaendringer. Hjelp! De bærekraftige utviklingsmål er viktige mål som vil endre verden og vil kreve samarbeid mellom regjeringer, internasjonale organisasjoner og verdensledere. Det virker umulig for vanlige folk å få innvirkning. Skal du bare gi opp?

Nei! Endringen starter med deg. Alvor. Hvert menneske på jorden – selv den mest likegyldige, lateste personen blant oss – er en del av løsningen. Heldigvis er det noen superenkle ting vi kan gjøre. Ting som kan gjøre en stor forskjell hvis alle gjør dem.

FN har publisert en del tips på nettsidene om bærekraftig utvikling. Her er noen av de enkleste:

- Spar strøm ved å slå av apparatene dine når de ikke er i bruk, inkludert datamaskinen.
- Lufttørk håret og klærne i stedet for å bruke føner og tørketrommel.
- Unngå å varme opp stekeovnen med mindre du trenger en presis baketemperatur. Sett maten inn når du slår på ovnen.
- Bytt ut gamle apparater med energieffektive modeller.

Les mer tips på <https://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/>

En lysere fremtid

I følge nye data fra World Energy Outlook 2018 (rapport publisert 13. nov), fikk mer enn 120 millioner mennesker over hele verden tilgang til elektrisitet i 2017. Det betyr at for første gang har det totale antall personer uten tilgang til strøm falt under 1 milliard.

Oppdaterte data fra Verdens helseorganisasjon og IEAs energidatasenter viser også at antall personer uten tilgang til rene kokemuligheter har begynt å avta gradvis. Delvis skyldes dette økt tillit til petroleumsgass og bedre biomassekomfyrer. Dette er godt nytt, da det vil føre til færre dødsfall knyttet til luftforurensning i hjemmene.

Men til tross for god fremgang, har verden fortsatt en lang vei å gå for å nå det bærekraftige utviklingsmålet (SDG) 7.1 for å sikre universell tilgang til rimelige, pålitelige og moderne energitjenester innen 2030.

Landsbyfadder

I Afrika, lever 600 millioner mennesker uten strøm.

Landsbyfadder er en norsk organisasjon som jobber for å gi økt tilgang til miljøvennlige energikilder og støtte til tiltak som kan bringe mennesker ut av varig fattigdom.

For å kunne hjelpe flest mulig familier, samler Landsbyfadder inn penger som går til innkjøp av solcelleanlegg, vedlikehold og service. Ved fordeling av anlegg legges det vekt på familiens økonomiske evne, familiens helsetilstand og barnas mulighet for skoletilbud.

Les mer på <https://landsbyfadder.org/>

Soroptimister jobber med spennende prosjekter over hele verden. Her er noen eksempler der våre prosjekter har hjulpet kvinner med miljøvennlig energi.

Alle medlemmer kan logge seg inn på nettsidene til Soroptimist International Europe, <http://www.soroptimisteurope.org>. Her finnes mye interessant å lese om organisasjonen og om prosjekter våre medsøstre har jobbet med. Søk gjennom program fokus rapporter (PFR) for motivasjon og inspirasjon til ditt neste prosjekt. Les hvordan Soroptimister har gjort en forskjell for tusenvis av kvinner og barn.

«SEE SOLAR – COOK SOLAR»

Å skaffe soldrevne ovner og lamper til kvinner i utviklingsland var et tidligere fokusområde for Soroptimistene verden over. Her er noen prosjekter som har gjort hverdagen lettere for mange kvinner i Afrika.

ØKOLOGISKE OVNER I RWANDA

Roeselare Roslar-klubben i Belgia samarbeidet med Rwanda klubber, Gisenyi og Ruhengeri, for å drive et SOLFA prosjekt med økologiske ovner.

Ved og trekull er mangelvare i Rwanda. Medlemmer fra Roeselare Roslar-klubben samlet inn midler for å kjøpe inn ovner som var mer energieffektive enn de tradisjonelle. De besøkte landet gjentatte ganger og hjalp 200 kvinner til å bruke mer energieffektive kokemåter.

PFR rapport SIE-05598.

Mer informasjon på <http://solfanet.org/>

GIVE WATTS – SOLAR LAMPER

Falkenberg-klubb i Sverige støtter et prosjekt i Kenya som ga soldrevne lamper til skolejenter i Kenya.

Organisasjonen *Give Watts* gir miljøvennlige energiløsninger til kommuner i Øst-Afrika som ikke har tilgang til elektrisitet. Deres soldrevne lamper erstatter forurensende parafin- og vedfyrte lamper og reduserer giftig røyk i hjemmene som ellers fører til åndedretts- og øyeproblemer for skolebarnene.

PFR rapport SIE-08776.

SOLCELLEPANELER FOR JENTESKOLE

Rabat Soroptimist-klubb hjalp med innføring og opplæring i bruk av verktøy for effektiv avfallshåndtering, resirkulering og begrenning av forurensning.

Prosjektet installerte solcellepaneler på en kostskole for unge jenter i Marokko for å spare strøm og beskytte miljøet.

PFR rapport SIE-05710

SOLDRETVET MATLAGING I BURKINA FASO

Wageningen-klubb i Nederland samarbeidet med organisasjonen for soldrevet matlagning, *Solar Cooking Foundation The Netherlands – KoZon*.

De samlet inn midler for å støtte et KoZon prosjekt som hjalp 76 kvinner i Tanghin, Burkina Faso med å få opplæring i hvordan bygge sitt eget CookKit, et soldrevet kokested.

PFR rapport SIE-11739

Mer informasjon på <http://solarcookingkozon.nl/>

SOLAR LANTERNER TIL KENYA

Soroptimist Internasjonal i Danmark samarbeidet med Eldoret Soroptimist-klubb i Kenya for å gi sol-drevne lamper til 8 kvinnegrupper. For å få lanternene, måtte kvinnene love å plante 20 frukttrær på gårdene sine. Til slutt hadde kvinnene plantet ikke 20, men mer enn 100 trær. Med pengene de sparte i parafin, kjøpte de inn enda flere lamper. I tillegg, ga prosjektet opplæring i avfallshåndtering og hvordan de kunne lage nyttige ting fra søppel, for eksempel, vesker og smykker.

PFR rapport SIE-02423

I et lignende prosjekt, samarbeidet Danmarksunionen med Maseno Soroptimistklubb i Kisumu, Kenya hvor 70 kvinner fikk soldrevne lamper hvis de plantet trær. Til slutt var mer enn 1600 små trær plantet i et område der overdreven tre-felling hadde ødelagt miljøet.

PFR rapport SIE-02226

Soroptimister hjelper kvinner

SOROPTIMIST PROSJEKTER: Soldrevet kokestad i Burkina Faso; fra 'See Solar-Cook Solar prosjektet'; Økologiske ovner i Rwanda; Soldrevet matlaging. Foto: Soroptimistinternational.org.

SOLAR KIOSK I TOGO

Leuven Soroptimistklubb i Belgia støttet organisasjonen Solar Zonder Grenzen (Solar uten grenser) som bygger kiosk i vest Afrika hvor lokal befolkning kan leie soldrevne lamper. Lampene er et godt alternativ til oljelamper og engangsbatterier. De gir lys til lesing, skolearbeid og husarbeid, samt til sykehus og skoler.

Leuven sitt prosjekt jobbet i en liten landsby Katchenke, i Togo.

PFR rapport SIE-07251

Mer informasjon på:

<http://www.sms4light.be/nl> og

<http://solarzondergrenzen.be/ons/>

GI GAVEN VIDERE - SOLAR LANTERNER

Eldoret Soroptimistklubb i Kenya samarbeidet med Soroptimister i Brande, Danmark, Portugal og USA i et prosjekt som jobber for å eliminere bruk av parafinlamper i landsbyen, der matlaging og belysning utgjør mer enn 90% av energiforbruket i husholdninger. Parafin gir dårlig lys og er svært forurensende.

Prosjektgruppen bestemte seg for å jobbe med fire kvinnegrupper fra Kaptarakwa landsbyen, et isolert samfunn på toppen av Great Rift Valley.

To kvinner fra hver gruppe ble valgt for å motta en LED-lampe og en soldreven lader. I løpet av de neste 6 månedene sparte disse kvinnene pengene de ellers hadde brukt på parafin. Lagledere fra

hver gruppe samlet deretter inn pengene og investerte dem i to nye lamper som var gitt til to andre medlemmer av gruppen. Slik fortsatte det til hver kvinne i gruppen hadde to LED-lamper og ett solpanel. Siden solpanelene tillater lading av mobiltelefoner, kan kvinnene generere inntekter ved å lade naboens telefoner.

I utgangspunktet var det 12 kvinner i hver av de fire gruppene, med en gjennomsnittlig familiestørrelse på fem barn. Til slutt var 96 petroleumslamper erstattet med sol-lamper, helse og utdanning til 240 barn ble forbedret, 960 trær ble plantet og 48 kvinner fikk økt helse, økonomi- og sosialstatus. Andre kvinnegrupper var så imponert over SI Eldorets prosjekt at de har innført den samme ordningen.

PFR rapport SIE-03137

Slit mindre-smil mere!

Kok elektrisk!

– Min mormor fikk elektrisk komfyr på 1950-tallet. Den var skinnende hvit og flott og til å begynne med var det bare kaffe som ble kokt på denne flotte nyinvesteringen. Matlaging skjedde fortsatt på vedkomfyren, forteller soroptimist Anne-Kari Aas Eielsen. – Noe seinere ble komfyren tatt i bruk for fullt og flere elektriske investeringer fant veien til mormors kjøkken.

Kobberkjelen i kjelleren der tøyet ble vasket og pumpa på tunet der tøyet ble skylt, ble erstattet med vaskemaskin. Det betydde enorme lettelser i husarbeidet og frigjorde tid til andre aktiviteter. Elektrifiseringen av hjemmet kom langt seinere på bygda enn i byene, sier Anne-Kari.

DYR ELEKRISITET

Elektrisiteten i hjemmene ble til å begynne med mest brukt til belysning, fordi den var svært dyr. Men i mellomkrigstiden ble det satt i gang kampanjer for å få husmødrene til å koke elektrisk. Bakgrunnen var at da prisene på petroleum og kull ble mer normale fra 1920, falt elektrisitetsforbruket og det ble viktig med nye bruksområder. I en av kampanjene var slagordet *Slit mindre-smil mere! Kok elektrisk.*

Kokeplatene og strykejernene var de elektriske artiklene som fikk størst gjennomslag i mellomkrigstiden. I 1930 årene fikk komfyrene sitt store gjennomslag. Støvsugeren kom på markedet allerede i 1910, men var et relativt eksklusivt apparat.

Det utviklet seg tette forbindelser mellom elektrisitetsverk, produsenter av elektriske apparater og kvinneorganisasjoner. Norske kvinners nasjonalråd

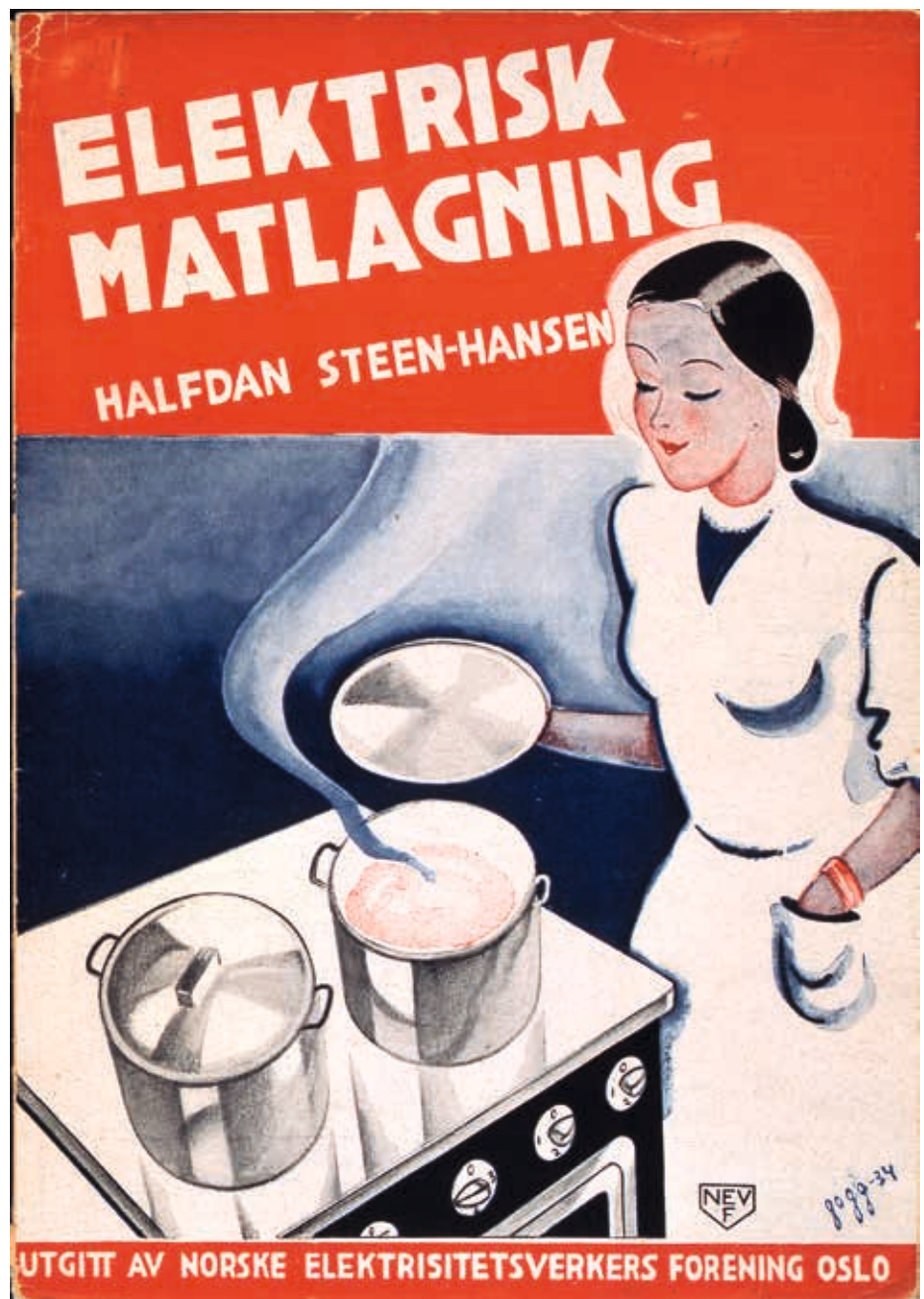

Foto: Norsk Teknisk Museum/Dextra Photo.

engasjerte seg og etablerte en komité for elektrifisering av hjemmet. Hjemmenes Vel gikk i gang med å lage elektriske

utstillinger og informasjonsbrosjyrer og det ble holdt foredrag. Innflytelsesrike kvinner som Olga Thinn, landets første

”Kvinner kunne bruke sin energi og sitt overskudd i et yrkesaktivt liv.”

valgte kvinnelige stortingsrepresentant og fabrikkinspektør Betzy Kjelsberg engasjerte seg i saken.

Elektroingeniører og teknikere fikk spalteplass i kvinnebladene. Utstillinger ble støttet økonomisk av elektrisitetsverk som også utarbeidet informasjonsmaterieell. Urd og Husmoderen presenterte elektriske apparater i sine blader. Elektrisitetsverk ansatte hustell-lærere for å demonstrere det elektriske kjøkkenets muligheter. Reklamen fokuserte på at kvinnene ble bedre mødre med mer tid til å ta seg av barna sine når de fikk elektriske hjelpemidler.

FORENKLET HVERDAG

Elektrisiteten forenklet hverdagen for husmødrene som tidligere kvinnegenerasjoner ikke kunne hatt fantasi til å forestille seg. Men de måtte lære seg å bruke ny og uvant teknologi.

Elektrifiseringen av hjemmet medførte en synliggjøring av husstell som arbeid. Ved å lette på husarbeidet, kunne de gifte kvinnene etter hvert og i større grad arbeide også utenfor hjemmet. Kvinner kunne bruke sin energi og sitt overskudd i et yrkesaktivt liv. Dette betydde igjen større økonomisk uavhengighet for mange og en rett til å bestemme over eget liv.

I dag er det utenkelig å klare seg uten alle de elektriske hjelpemidlene vi omgir oss med. I tillegg gjør robotene sitt inntog i hjemmet. Samtidig vokser elektrisitetsforbruket dramatisk verden over når land som India og Kina har slått på lyset og vil ha sin del av velstandsutviklingen. Dette setter på nytt fokus på elektrifisering av hjemmene, men nå gjelder det å redusere elektrisitetsforbruket og energieffektivisere.

Fra vaskebrett til helautomatisk

Utviklingen av vaskemaskinen førte til en lettere arbeidsdag for våre formødre.

Klesvask var fysisk krevende arbeid for noen generasjoner siden. Vannet måtte bæres inn, eller klesvasken fant sted ved vann eller bekker. Store gryter ble brukt for å koke klesvasken, før klærne ble flyttet over i stamper. Der ble de skrubbet rene ved hjelp av vaskebrett og deretter skyllet i vannet eller bekken.

Elektriske vaskemaskiner kom på markedet i Norge rundt 1920, men ble ikke vanlige før etter 2. verdenskrig. De første som var i bruk hadde presstorke eller vrिमaskin. Etter hvert kom sentrifugen – en anordning som ofte var en separat del av selve vaskemaskinen. I dag er det vel ingen maskiner som ikke har sentrifuge, og flere har også integrert tørketrommel.

PRESS: Klesvask anno 1950. Foto: Atelier Rude, Oslo Museum.

I BEKKEN: Klesvask i bekk nær hotell i Geiranger omkring 1910. Håndkolorert lysbilde: Samuel J. Beckett/ Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane.

Hanna Jaatun Heigre.

Soroptimistprofilen

Soroptimistprofil Hanna Jaatun Heigre

Født: Sandnes i 1976

Utdanning: Diplomøkonom, BI Oslo 1998

Soroptimist i Sandnes Soroptimistklubb siden: 2014

Familie: Eyolf (43), Ella (15), Oliver (13) og den tibetanske terrieren Bamse (5)

Yrke: Originator, Equinor ASA

NÅR BLE DU SOROPTIMIST – OG HVORFOR?

Soroptimistklubben i Sandnes inviterte «unge observatører» til distriktsmøtet de arrangerte, og det var første gangen jeg ble med. Der var det blant annet en forestilling med forteller-teateret, og det var en sterk opplevelse. Det var også veldig spennende å treffe så mange flotte og ressurssterke kvinner, med en slik bredde i yrker. Det appellerte til meg å bli en del av dette.

Med en relativt krevende jobb og små barn, var jeg skeptisk til hvor krevende et medlemskap ville bli. Da var det betryggende å erfare at det ikke trenger å være mer krevende enn man ønsker. Jobb og hjemmesituasjonen endrer seg over tid, og det påvirker til tider klubb-engasjementet. Jeg opplever at møtene og arbeidet vårt gir meg vitamin-innsprøytning i en travel hverdag.

Jeg er veldig glad for at jeg er en del av dette, og stolt over de tingene vi får til sammen fordi vi alle bidrar litt hver. Vår klubb har det lokale krisesenteret som hjertesak, og det er en sak jeg brenner for.

DINE TANKER VIDERE OM SOROPTIMISMEN

I april var jeg så heldig å bli invitert til Representantskaps- og Landsmøtet som «ung observatør». Det var utrolig kjekt!

Foredragene og de flotte kvinnene var spennende, og ikke minst var det interessant å få innblikk i den store sammenhengen vår klubb er en del av. Det skjer så mye spennende, både på nasjonalt og internasjonalt nivå innenfor soroptimismen! Det kan jeg tenke meg å bli mer involvert i fremover.

”Det skjer så mye spennende, både på nasjonalt og internasjonalt nivå innenfor soroptimismen!”

ARBEIDSGIVER OG ARBEIDSSTEDER

Jeg jobber med kjøp og salg av naturgass i Equinor. Jeg har jobbet i Statoil/Equinor siden jeg var nyutdannet og har hatt flere jobber innenfor olje, oljeprodukter og naturgass i denne tiden. Fellesnevneren har vært at det har vært roller innenfor «Marketing and Trading», altså nedstrømsdelen av selskapet hvor produktene markedsføres og trades.

Jeg synes det er veldig motiverende å ha et eget budsjett, og se så direkte den verdiskapningen som jeg bidrar til på jobben. Det er spennende å forhandle og inngå avtaler. Det kan være veldig hektisk i perioder, men er også veldig gøy.

TANKER OM MILJØ OG ENERGI

Statoil endret nylig navn til Equinor. Inspirasjonen til det nye navnet er hentet fra ord som «equal», «equilibrium» og «equality». Det henger sammen med den strategiske retningen selskapet har. Equinor ønsker å være en del av løsningen i en lav-CO₂ fremtid. Dette har ført til store investeringer i fornybar energi. Særlig synergier finner vi i offshore vind. Der bruker vi teknologi fra offshore olje og gass installasjoner til offshore vindparker.

I dag har Equinor vindparker både i Storbritannia, Tyskland og i USA. Det er også fokus på hvordan olje og gassproduksjon kan gjøres mer miljøvennlig, blant annet med karbonfangst og lagring, som Equinor har både teknologi og erfaring med.

Soroptimistprofil: Hvem blir den neste? Send forslag til Soroptima@Soroptimistnorway.no før 30. januar 2019.

Soroptimister på studietur til Moldova

Moldova, Europas fattigste land, har en helt spesiell plass hos norske soroptimister.

Av Siren Hammer Østvold

Historien som startet i 2003 med SI Tønsberg sitt besøk hos SI Chisinau har i dag utviklet seg til samarbeid og vennskap over landegrensene og det er etablert fem soroptimistklubber i Moldova.

Norske soroptimister har vært med i en rekke prosjekter i Moldova gjennom årene, og i dag er det prosjektet «Educating Youth for the Future» som vi jobber med. Gjennom prosjektet får ungdom mellom 16 og 19 år støtte til videreutdanning, kost og losji og oppfølging av sosialarbeider. Prosjektet gjennomføres i samarbeid mellom Norgesunionen, CRIC (Child Rights Information Center) og soroptimistene i Moldova.

Hvert år reiser norske soroptimister til Moldova med Moldovakomiteen som arrangør.

Hovedformål er å besøke klubbene, være behjelpelig med å avholde årsmøte for de fem klubbene fra Chisinau, Causeni, Stefan Voda, Edinet og Nisporeni, og treffer ungdommene som er med i prosjektet og leder for CRIC.

En slik tur er gull verdt. Nettverksbygging, vennskap, utveksling av erfaringer og ikke minst å høre om alle de flotte prosjektene som klubbene i Moldova har. Vi får med egne øyne se hva vi bidrar med, det være seg restaurering av brønner, bygging av barnehager, sommerskoler, kurs i livsmestring og treffe ungdommene som er med i prosjektet.

Årets tur ble svært innholdsrik. Vi traff Alina Radu, journalist som skriver om menneskehandel og den økende korrupsjonen i Moldova. Alina er blitt nominert til SIE sin fredspris.

Vi besøkte «Low Vision Center» som ble etablert i 2009 av Hans Bjørn Bakketeig, optiker fra Os utenfor Bergen. Senteret fikk en «Human Rights» pris i 2016.

Vi traff ungdommene som er med i prosjektet vårt, vi var med på feiring av Causeni sitt 10 års jubileum, og ikke minst årsmøtet som ble vel gjennomført med flotte innlegg fra klubbene i Moldova og hva de får til i sine lokale miljøer.

Vi norske kan bare la oss imponere over pågangsmot, aktivitetsnivå og gløden for soroptimistarbeidet.

Med din hjelp forsetter «Educating Youth for the Future». Bidrag gis til Moldovakonto 2801.13.38765.

Les også reisebrev fra september 2018 turen på nettsidene: <https://soroptimistnorge.no/media/14622/reisebrev-turen-moldova-2018.pdf>

VANN: Soroptimister i Norge har bidratt til bygging av flere brønn, slik som her i Cirnatenii Noi.

MENNESKEHANDEL: Journalist Alina Radu skriver om menneskehandel og den økende korrupsjonen i Moldova.

SKOLEGANG: Prosjektet «Educating Youth for the Future» er prosjektet vi jobber med nå. Illustrasjon: Redaksjon.

BARNEHAGEN: Barna ønsker besøket fra Norge velkommen.

UTDANNING: Prosjektet, «Educating Youth for the Future» gir ungdom mellom 16 og 19 år støtte til videreutdanning, kost og losji og oppfølging av sosialarbeider.

Soroptimisme gjennom øynene til en gjest

25. oktober ble distriktsmøtet i Distrikt Sør-Vest arrangert på Vitenfabrikken i Sandnes.

Programmet var todelt. Først ute var Ulla Madsen, Soroptimist International Europe (SIE) Past President, som holdt et foredrag med tittel: «Ekstensjon-hvordan unngår vi 'FINAL CALL'?». (Se artikkel neste side.)

Neste var forfatter Janne Stigen Drangsholt som snakket engasjert om Kulturens konfliktsoner: «Kvinne og mann, hand i hand?». (Se artikkel under.)

Det var flere inviterte gjester tilstede på møtet, og *Soroptima* stilte fire av dem to spørsmål:

1. HVA VAR DET MEST INTERESSANTE PÅ DAGENS PROGRAM?

Liv Beate: Det var lærerikt å få høre om konkrete prosjekt som gjaldt kvinner, f.eks. om Moldova og arbeidet mot menneskehandel og hjelp til utdanning.

▲ **GJESTER:** På besøk på distriktsmøtet i Sandnes var, fra venstre, Målfrid Christiering, Liv Beate Lea, Hanne Siri Idsø, og Randi Fiskå. Foto: Redaksjon.

Målfrid: Globalitet. At dette var et kvinnenettverk som går helt opp til FN-fundamentet.

Randi: Ulla Madsen sitt foredrag. Savnet litt mer konkretisering og fokus på nærmiljøet lokalt.

Hanne: Jannes foredrag for jeg leser boka hennes akkurat nå. Hun er en god muntlig formidler og hadde en god innfallsvinkel i sin feminisme – uten å være mannevond.

2. HVILKET INNTRYKK HAR DU AV DETTE MØTET?

Liv Beate: Det var flott å se så stort engasjement og at så mange har valgt å engasjere seg for andre kvinner.

Målfrid: Søsterskapet. Det var åpent og lett å komme inn i.

Randi: Fikk en sterk følelse av at det ikke fantes hindringer når det var noe soroptimister ville.

Hanne: Jobber i HEI VERDEN, og vi har sammenfallende mål med SI. Denne dagen var en bekreftelse på at utdanning for kvinner er det samme som utdanning av et helt samfunn.

Distriktsmøte med aktuell og aktiv forfatter

I samband med distriktsmøtet i Sandnes i oktober, fikk vi besøk av forfatter Janne Stigen Drangsholt.

Hun er litteraturforsker og førsteamanuensis i engelsk litteratur ved Institutt for kultur- og språkvitenskap ved UIS.

Hennes romandebut kom i 2011, «Humlefangeren». Senere er vi blitt kjent med Ingrid Winter i bøkene «Ingrid Winters makeløse mismot» (2015), «Winter i verdens rikeste land» (2016), og «Winterkrigen» (2018). Noen vil også gjenkjenne henne fra programmet «UTAKT» der hun dukker opp i serien «Kjente bøker på 4 minutt».

På møtet i Sandnes fikk vi møte Jannes foredrag «Kulturens konfliktsoner: Kvinne og mann, hand i hand?».

Forlaget hennes sier om henne: «Hun har et komisk talent kombinert med en evne til å ta hverdagslige situasjoner på kornet».

Det viste hun tydelig under foredraget, der hun lett trippende og med humor presenterte ulike situasjoner ut fra en feministisk synsvinkel. Hun fenget sitt publikum.

Hennes foredrag handlet om hva det vil si å være kvinne. Hun ga oss innblikk i ulike tiders kvinneideal, der «Skjønnhetsmyte» er et veldig aktuelt tema akkurat nå. For å eksemplifisere hvordan «Skjønnhetsmyten» virker i praksis, problematiserte hun det rådende synet på kvinners aldring og forhold til sport.

I et annet eksempel som viser hvor langt vi har kommet i holdninger til kjønnsroller, fortalte hun at som nybakt mor på fødeklubben fikk en beklagelse fra pleierne fordi teppet jenta hennes var pakket inn i, var lyseblått. De hadde ikke flere rosa igjen.

Foredraget ble en opptur for alle.

LEVENDE FOREDRAG: President i Sandnes Soroptimistklubb, Astrid Husby Mork, venstre, takker forfatter Janne Stigen Drangsholt for et levende foredrag under distriktsmøtet i Sandnes. Foto: Redaksjon.

Ulla Madsen på distriktsmøte

Å skaffe nye medlemmer, og ta vare på de vi har, var temaet da Ulla Madsen besøkte Sandnes i oktober.

Til distriktsmøtet i Distrikt Sør-Vest, var Ulla Madsen – Soroptimist International Europe (SIE) Past President, Special Consultant for SIE to Eastern Part of Europe, Representative for SIE to Women for Water Partnership (WfWP), Board member of UNICEF Denmark – invitert til å holde hovedforedraget.

FÅ NYE MEDLEMMER, BEHOLD EKSISTERENDE

Ulla er en positiv representant for vår organisasjon og hun fikk virkelig forsamlingen med seg. Hun fokuserte på hvordan vi skal få nye medlemmer, og ikke minst like viktig – hvordan holde på eksisterende. Hun kom med mange gode forslag på HVORDAN og presenterte hjelpemidler vi kunne benytte.

Hvordan skal klubben forberede seg når vi vil ha nye medlemmer? Hva ønsker vi og hvordan vil vi at klubben vår skal se ut i fremtiden?

”Vi må være engasjerte, profesjonelle og kreative.”

Hun mente vi:

- må ha perspektiv på både kort og lang sikt
- bør sette oss mål. Hvorfor vil vi ha flere medlemmer? Øke medlemstallet? Har vi behov for nye ferdigheter?
- bør hente inn flere nye medlemmer samtidig, f.eks. to – fire, for å unngå at de føler seg alene.
- må finne og fortelle om fordelene ved å være soroptimist.

DISTRIKTSMØTE: President Sandnes Soroptimistklubb, Astrid Husby Mork, til venstre, gir en Soroptimist-kopp til Ulla Madsen som takk for presentasjonen om rekruttering. Foto: Redaksjon.

For å gjøre medlemsmøtene mer interessante, må vi ikke være redde for å «løse litt opp», ikke være bundet til tradisjonelle måter å avholde de på. Tenk nytt. Hun foreslo til og med at hvis det virkelig var utvidelse vi ville ha, måtte vi legge alle planer for framtidige møter til side og BARE fokusere på ekstensjon.

ALDER INGEN HINDRING

Vi må være åpne om forventninger og i tillegg gi eventuelle nye medlemmer anledning til å ytre sine. Spørterunde er ikke dumt, f.eks. når de nyervervede har vært en tid. Hva lurte de på? Hva savner de?

Skal vi arrangere møter med ekstensjon som mål, må vi være engasjerte, profesjonelle

og kreative slik at nykommerne, allerede ved første møte, er fristet til å bite på agnet.

Vi kan ikke forvente at forti-åringene kommer springende. Hun mente til og med at det ikke skal være umulig å ta inn eldre eller nypensjonerte arbeidstakere. Det er ikke alltid alder det kommer an på, men engasjementet og lysten til å gjøre noe.

INVITERE MED KJENTE

Vi må være stolte av klubbene våre og ikke være redde for å invitere med kjente på møter. At vi er en del av noe større, må komme fram. At vi er internasjonale og ofte jobber med prosjekt på tvers av grensene, likeså.

Vi ønsker oss flere medlemmer

Sammen er vi sterke, og for å styrke vårt viktige arbeid både nasjonalt og internasjonalt enda mer, ønsker vi oss flere medlemmer.

I soroptimistene er det Ekstensjonskomitéen som har et overordnet ansvar for at vi har fokus og aktiviteter som retter seg mot det å rekruttere nye medlemmer og at dagens medlemmer ønsker å fortsette å være medlemmer. For å hjelpe oss i dette viktige arbeidet har hver region sin distriktkontakt som skal ha kontakt med sin regions klubber både for å inspirere og hjelpe presidenter og ekstensjonsansvarlige.

Ekstensjonskomitéen består i år av Kine Aasheim (leder) og Jezzamine Faye-Martinsen (medlem). To ganger pr år samler vi distriktkontaktene til møte, og dette soroptimistårets første møte ble avholdt i Tromsø 6. og 7 oktober. Tromsøklubben fasiliterte samlingen på en utmerket måte med møtelokaler i passende Fredssenteret på universitetet og inviterte til svært hyggelig middag på kvelden.

VI SETTER OSS HØYE MÅL

I Soroptimistappellen står det at vi alltid skal sette oss høye mål, og det gjorde vi i denne samlingen. Alle klubber skal innen utgangen av 2018 revidere sine interne retningslinjer slik at de er tilpasset åpen medlemsrekruttering. Det skal være enkelt å bli medlem i de lokale Soroptimistklubbene.

Målet vi har satt er 30 % økning i medlemstall innen 2020. Vi skal også jobbe for å redusere antallet som velger å slutte med 50 %. Dette betyr at alle klubbene nå må sette skikkelig fokus på å rekruttere nye medlemmer, men absolutt ikke glemme å ha møter og program som gjør at våre nåværende medlemmer ønsker å bli. Vi ønsker å bli mer digitale, enda mer moderne og enda mer åpne – til det beste for det viktige Soroptimistarbeidet.

STØRRE ENN EN SELV

Vi vet at det er mange i dag som søker etter en arena å delta på som representerer noe som er større enn en selv, og da er jo nettopp Soroptimistene en perfekt slik arena! Vi ønsker nye medlemmer velkommen!

Har din klubb innspill eller ønsker bistand i dette arbeidet. Kontakt Ekstensjonskomitéen eller din distriktkontakt.

MEDLEMMER: Kine Aasheim leder Ekstensjonskomiteen som har fokus på å rekruttere nye og ta være på dagens medlemmer.

”Alle klubbene må sette skikkelig fokus på å rekruttere.”

Fadderens ansvar

1. TRIVSEL

I klubbene legges det mye arbeid i å finne nye Medlemmer.

Derfor er det særdeles viktig at de som er interessert, blir godt ivaretatt av sine medsøstre og i særdeleshet av sine faddere. De fleste er stolte over å kunne være fadder for et nytt medlem. Derfor vil man også føler det som et nederlag dersom vedkommende slutter etter kortere eller lenger tid.

Som fadder har man et **overordnet mål**: å få det nye medlemmet til å trives i klubben og til å bli en aktiv og velorientert soroptimist.

2. GRUNNLEGGENDE FORSTÅELSE

Som fadder skal man gi kandidaten en grunnleggende forståelse av hva soroptimismen er, idémessig og i praksis.

3. KONTAKT

Man skal holde kontakt med kandidaten like etter at hun har fått invitasjon og fremover mot informasjonsmøtet.

Man skal kontakte i forkant av hvert møte den første tiden og gjerne hente eller møte vedkommende. Mange nye kan synes det er skremmende å komme på et møte hvor alle andre kjenner hverandre.

4. PRESENTERE KANDIDATEN FOR GAMLE MEDLEMMER

Vær aktiv i å presentere kandidaten for gamle medlemmer og fortell gjerne om klubbens historie og soroptimismen.

5. OPPFØLGING

Fortsett oppfølgingen også etter at kandidaten er tatt opp som medlem.

Ta gjerne det nye medlemmet med i din komité, slik at hun blir kjent med måten vi arbeider på og med soroptimister i en litt mindre krets. Ta henne også med til møter i andre klubber/distriktmøter etc.

Dersom du har fulgt opp ditt fadderansvar etter disse punktene, har du virkelig gjort en innsats for klubben din!

Kilde: Samling, DK Sør-Vest sine notater, Ekstensjons/Distriktkontakter 2017.

Lands- og representantskapsmøte på Gjøvik

Gjøvik-klubben var arrangør av Lands- og representantskapsmøte (L og R) i april. De har sendt oss noen refleksjoner og erfaringer fra et vellykket arrangement.

VI OPPDAGET AT:

- Landets soroptimister er kunnskapsrike, festlige og fleksible kvinner
- Vi ble stolte av å vise fram Gjøvik
- Det var hyggelig å være vertskap
- Det var viktig å være til stede, hele tiden – overalt
- Vi klarte å improvisere

NYTTIGE ERFARINGER:

- Start tidlig
- Bruk alle medlemmers engasjement
- La medlemmene velge seg inn i arbeidsgrupper
- Ha jevnlige møter med hovedkomitéen og ledere i arbeidsgruppene
- Påmeldingssystemet bør forenkles

BETYDNINGEN FOR KLUBBEN:

- Økt selvtillit
- Sammenspleisende
- Tro på at vi kan få til store oppgaver
- Moro
- Fellesskap

Gjøvik-klubben retter en stor takk til hotellet for hyggelig bistand og fleksibilitet før og under arrangementet. De takker også alle som donerte kjoler til kjolesalget som ga kr 4 500 til Utdanningsfondet.

”Landets soroptimister er kunnskapsrike, festlige og fleksible kvinner.”

FREDAG

På fredagskveld var alle samlet i Fjellhallen.

Middag i Fjellhallen, fredag.

LØRDAG

På lørdag var det holdt bankett for alle deltakere.

På banketten, Helen Negård og Randi Kvernvoll.

Medlemmer samles i foajeen før banketten, lørdagskveld.

Elsa Nordvik var Toastmaster på banketten.

SØNDAG

Gjester og observatører var på guidet rundtur i Totens kulturlandskap. Her på Peder Balke-senteret på Kapp.

Kristina Monsbakken og Britt Laeskogen.

Representantskapsmøte på søndag.

God utdanning gir bærekraftige borgere

FNs bærekraftsmål 4: GOD UTDANNING for en bærekraftig verden og livsstil.

FN DAGEN: Hele «Karl Johan» var pyntet med bærekraftsbannere på FN-dagen.

Av Gerd Louise Molvig,
Unionens FOKUS-kontakt

Mange kritiserer FN for pengesløsning og tungt byråkrati, men vi har ikke noe annet overordnet organ som internasjonalt kan ivareta felles drømmer, visjoner og mål.

FNs medlemsland har vedtatt 17 bærekraftsmål som en global arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimendringer. Hensikten med Mål 4 er å gi God utdanning til alle – for å oppnå bærekraftige borgere. Norge skal frem mot 2030 måles på lærerutdanning, læreplaner og elevvurderinger, og følgende skal ivaretas:

- Utdanning for globalt medborgerskap
- Utdanning for bærekraftig utvikling
- Likestilling
- Menneskerettigheter
- Fremme av freds- og ikkevoldskultur
- Verdsetting av kulturelt mangfold

Norge innfører nye læreplaner i 2020 for både grunnskole og videregående skole. De nye planene har tre tverrfaglige, overgripende temaer, som skal inn i alle

relevante fag: *Helse og livsmestring, Demokrati og medborgerskap og Bærekraftig utvikling.*

HELE MENNESKER

Vi skal utvikle hele mennesker, som ser sammenhenger og konsekvenser av egne valg for å bidra til en mer bærekraftig utvikling. Elever skal læres opp i refleksjon og kritisk tenkning, for å demme opp for antidemokratiske krefter. De skal lære å se problemer fra flere vinkler og bli rustet til å møte et mangfoldig samfunn, samt forstå hvilke strukturer som hindrer likestilling. Lærerutdanningen inneholder også fornyelser og en utvidet forståelse av kompetansebegrepet som medborger i en globalisert verden.

”Vi skal utvikle hele mennesker, som ser sammenhenger og konsekvenser”

Man skal læres opp til å mestre både det kjente og det ukjente, takle utfordringer og motgang. Til det trengs nye lærestrategier, god samarbeidsstruktur og forskningsbasert kunnskap. Derfor skal man læres opp i både empirisk og empatisk tenkning.

Fagfornyelsen i skolen må ses i lys av bærekraftsmålene som gjelder hele verden og betinger innsats både lokalt, nasjonalt og globalt. Hovedmålet er handlingskompetanse i et flerkulturelt samfunn, og Norge skal allerede i FNs høynivåuke i 2019 rapportere på mål 4 om God utdanning.

UNIVERSELLE MÅL

– Menneskerettigheter og bærekraftsmål er universelle og henger tett sammen.

OSLO MØTET: En ung kvinne fra Afghanistan holdt innlegg om menneskerettigheter på FOKUS-møtet i Oslo i høst.

Skolen er en møteplass for mangfold og pluralisme – en verden i miniatyr, sa Judith Klein på et møte i Oslo i høst. Hun er medlem i den tverrfaglige gruppen som jobber med læreplaner. Hun avsluttet innlegget med å understreke at disse tanker, temaer, refleksjoner i første omgang skal omsettes i kompetansemål og læreplaner. Deretter skal de inn i klasserom og elevenes hoder, og føre til positive handlinger for en bærekraftig verden og livsstil.

10. desember er en viktig dato for soroptimister. I år ble Verdenserklæringen for menneskerettighetene 70 år. I den forbindelse sendte FNs generalsekretær, António Guterres, ut følgende hilsen i oktober:

Let us reaffirm our commitment

- *To repair broken trust*
- *To heal our planet*
- *To leave no one behind*
- *To uphold dignity for one and all, as united Nations.*

Soroptimister på Facebook – lik og del!

Vi har en **lukket Facebook-gruppe Soroptimister** for norske soroptimister. Den lukkede gruppen, som har ca. 900 medlemmer, er egnet til å dele organisasjonsintern informasjon og motivere hverandre. Bare medlemmer kan se det som deles i denne gruppen. Det er ikke mulig å dele videre til andre som ikke er med i gruppen. Vi ønsker å bli mer synlige utad slik at folk utenfor organisasjonen vår også får kjennskap til soroptimismen og hva vi gjør. Spesielt interessant er det å finne nye muligheter for å nå ut til potensielle medlemmer.

Derfor har vi nå også en **åpen Facebook-side Soroptimist International Norway**. Den kan følges av både medlemmer og ikke-medlemmer, men har foreløpig ca. 400 følgere. Til den åpne Facebook-siden kan dere dele nytt om prosjekter, merkedager og andre aktiviteter i klubbene som engasjerer, gjerne med lenker til klubbnettsider. Alle kan lage innlegg med tekst og bilder til den åpne Facebook-siden, og da blir nettredaksjonen varslet for godkjenning før innlegget blir synlig for alle. Alle kan

ÅPEN: Soroptimist International Norway er den åpne Facebook-siden, og kan bli et godt virkemiddel i soroptimistenes arbeid for å engasjere, synliggjøre, påvirke og rekruttere.

dessuten sende melding i Messenger til Facebook-sidens administratorer. Kunngjøringer om åpne møter og arrangementer kan deles. Dere vil også finne lenker til aktuelt-saker på nettsidene soroptimistnorway.no og utvalgte innlegg fra SIE og SI.

Facebook-siden kan bli et godt virkemiddel i soroptimistenes kommunikasjonsarbeid internt og eksternt for å engasjere, synliggjøre, påvirke og rekruttere.

LUKKET: Vår intern, lukket Facebook-gruppe, Soroptimister, er egnet til å dele organisasjonsintern informasjon og motivere hverandre.

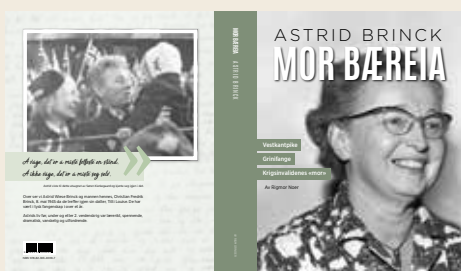
Alle soroptimister på Facebook oppfordres til å like, og gjerne dele både til og fra den åpne Facebook-siden **Soroptimist International Norway**.

TIPS SOM KAN BIDRA TIL AT FLERE BRUKER NETTSIDENE

1. Bruk Facebook til å dele lenker til aktuelle saker på nettsidene
2. Send e-post med lenker til nettsider i stedet for vedlegg (eks. møtereferat)
3. Bruk nettsidene på klubbmøtene

Bokanmeldelse:

«Mor Bæreia»

Rigmor Noer, som er medlem av Kongsvinger Soroptimistklubb, har skrevet bok om Astrid Brinck – også kalt «Mor Bæreia». Dette er en spennende bok hvor en blant annet kan lese om hva som førte til at Astrid og hennes mann Christian Fredrik ble arrestert og satt inn på Grini under krigen.

Astrid var bestyrer på Krigsinvalid hjemmet fra 1961 – 1978. For sin innsats ble hun hedret med Kongens fortjenestemedalje, Krigsdeltakermedaljen, Riddermedaljen og Paul Harris Fellow medaljen. Hun var en av de høyst dekorerte kvinnene i regionen der hun bodde. Astrid Brinck var soroptimist fra 1965 til hun døde i 1997 nær 85 år gammel.

Kongsvinger Soroptimistklubb står som utgiver av boka.

Returadresse:
Norsk Soroptima
v/Lianne Olsen
Ullandhauggate 7
4307 SANDNES

10. DESEMBER

- var den internasjonale soroptimistdagen. Alle soroptimister oppfordres til å bidra økonomisk til et prosjekt som støtter SI President's apell: 'Women, Water and Leadership'.
- var FN's menneskerettighetsdag.
- var den dagen kongolesiske Denis Mukwege fikk utdelt Nobels fredspris 2018 for sitt kirurgiske arbeid med å lappe sammen seksuelt lemlestede kvinner som følge av krig. Kvinnene får en sjanse til å slippe uutholdelige smerter, bedre aksept i samfunnet og mulighetene for en framtid.
- var den dagen Nadia Murad også mottok den samme prisen. Hun overlevde fangenskap hos IS og er irakisk menneskerettighetsforkjemper. Spesielt viktig for henne er å kjempe mot at kvinner skal ses på som et krigsbytte.

Dette var virkelig en god dag for alle kvinner som jobber for at alle skal få et verdig liv!

LITT PRAKTISK

De neste utgavene av Soroptima skal handle om kvinner og miljø.

Er det noen som har innspill til saker å skrive om, tips oss på soroptima@soroptimistnorway.no. Ta gjerne pennen (eller PC'en) fatt og skriv selv. Det setter vi pris på.

Neste utgaven kommer 15. mars. Fristen for å sende inn stoff til oss er 1. mars 2019.

Har du et bilde til artikkelen? Et godt bilde kan si mer enn mange ord, og er med og hever leseglede og opplevelse. Derfor er det viktig at innsendte bilder er av en viss kvalitet. Størrelse på filene bør være fra noen MB (megabyte) og oppover. I utgangspunktet ønsker vi så store bilder som mulig, så kan vi heller krympe bildene i produksjon.

AKTUELLE NETTADRESSER

Stoff til Soroptima sendes til
soroptima@soroptimistnorway.no

SI Norgesunionen nettside
www.soroptimistnorway.no

Soroptimist International
www.soroptimistinternational.org

Rapportering av prosjekter
<http://www.soroptimisteurope.org>

Europaføderasjonen
www.soroptimisteurope.org

Soroptimist Project Matching
www.soroptimistprojects.org

Fokus:
www.fokuskvinner.no

FNs kvinneorganisasjon:
www.unwomen.org

FN-sambandet:
www.fn.no

HVA SKJER?

2019:

- 20.01.** Frist melde inn kandidater til ledige verv for tillitskvinner på unionsnivå.
- 28.02.** Frist for klubbene å søke tilskudd til distriktsmøter som holdes om våren.
- 08.03.** Den internasjonale kvinnedagen.
- 26.04.** Landsmøte og representantskapsmøte 2019 i Fredrikstad.
- 24.05.** Guvernørmøte i Zagreb, Kroatia.
- 18-21.07** SI Convention i Kuala Lumpur, Malaysia.

ANNONSEPRISER

Helside - kr. 2.800,-
1/2 side - kr. 1.400,-
1/4 side - kr. 700,-
1/8 side - kr. 350,-

